

[Hauch.]

sig selv maa siges at være en god Forretning for Tiden, men der knytter sig den kedelige Omstændighed dertil, at Afsætningsmulighederne indskrænkes mere og mere, saa ogsaa paa dette Omraade, der ganske vist med Rette betragtes som et Lyspunkt for Landbruget, er der Vanskeligheder nok, ogsaa ud i Fremtiden.

For den nuværende Regering har det øjensynlig været svært at erkende, at vi bevægede os ind i en ny Tid med formindskede Indtjeningsmuligheder. Man vendte det døve Øre til, naar vi fremsatte vort Krav om, at der maatte ske en Tilpasning af Samfundets Udgifter efter de formindskede Indtjeningsmuligheder, og dog tør jeg hævde, at der bliver sluttelig ingen anden Vej at gaa, dersom Verdenssituationen ikke ret hurtigt bliver en helt anden, hvad vel ingen tør paastaa, at han øjner nogen Mulighed for i den nærmest kommende Tid. Der kan ske Prissvingninger, og det er naturligvis glædeligt, naar Priserne svinger opad, men det, der skulde skabe den virkelige Lysning for Landbrugets fremtidige Produktionsvilkaar, var øgede Afsætningsmuligheder for det, vi er i Stand til at producere her i Landet, og det maa beklageligvis konstateres, at paa det Punkt er der ingen Lysning, man kunde vel næsten sige tværtimod. Det viser sig, at Vanskelighederne bliver større og større, ikke mindst paa de saakaldte sekundære Markeder, hvor vi af og til har haft en ikke ringe Afsætning i den Tid, der er gaaet, efter at Indskrænkningen har fundet Sted i de store Lande. Der er herved opstaaet en Ulighed i Eksistens- og Indtjeningsmuligheder, idet store Dele af vort Folk hidtil har været uberørt af de ændrede Indtjeningsmuligheder for hele Befolkningen — ja der kan endog peges paa hele Befolkningsklasser, hvis Eksistensmuligheder næppe nogen Sinde har været saa gunstige, som de er nu, hvorimod andre, og dertil hører hele Landbruget, væsentlige Dele af Handelen og store Dele af den Arbejderbefolkning, som Forholdene har kastet ud i Arbejdsløshed, aldrig nogen Sinde i en overskuelig Tid har haft saa vanskelige Kaar som nu. Den Ulighed maa udjævnes, og de Midler, der skal til her, maa før eller senere bringes i Anvendelse, dersom ikke hele Befolkningen til Slut skal ende i Armod og Evneløshed.

Baggrunden for det Lovforslag, der her foreligger, er en Betænkning afgivet af et Udvalg, som efter Venstres Anmodning til Regeringen blev nedsat den 19. Februar

i Aar, samt en Betænkning og et Lovforslag udarbejdet af Professor Vinding Kruse. Udvalgets Betænkning vedrørende Saneringen af Landbrugets Gældsforhold indeholder en Række indledende Bemærkninger, som man ikke bør overse, dersom man ønsker at bedømme det Arbejde, der her foreligger. Det er kyndige Folk, der har haft med det at gøre, kyndige i nationaløkonomisk og landbrugsmæssig Henseende, og derfor er de indledende Bemærkninger i Betænkningen af ikke ringe Værdi saavel ved Bedømmelsen af de Hovedsynspunkter, som man har lagt til Grund ved Udarbejdelsen af det foreliggende Lovforslag, som ved Bedømmelsen af hele den økonomiske Situation, hvorunder Landbruget i Øjeblikket lever og virker. Det siges i Indledningen til denne Betænkning, at

„Udvalget har faaet sit Hverv overdraget paa et Tidspunkt, hvor den i Landbruget anbragte meget store Kapital, der for langt den overvejende Dels Vedkommende er laant, som det fremgaar af *Det landøkonomiske Driftsbureau's* Regnskabsopgørelser, i en Række Aar ikke har kunnet og stadig ikke kan forrentes af de Driftsindtægter, Landbruget opnaar.“

Det er jo saa overordentlig rigtigt, og det tager Udvalget altsaa som Udgangspunkt for sine Overvejelser.

Videre hedder det i Indledningen til denne Betænkning:

„Landbrugets Forrentningsevne og dets Mulighed for at bære den nuværende Gældsbyrde er, foruden af selve Gældens Størrelse, afhængig af dens Rente- og Afdragsvilkaar, Bevægelsen i Produktionsomkostningerne og Bevægelsen i Produktpriserne.“

Udvalget gør opmærksom paa, at saadan som Forholdene har udviklet sig, er Landbrugs erhvervet blevet vanskeligere og vanskeligere stillet, fordi Mulighederne for Afsætning af dets Produktion paa de udenlandske Markeder er glippet. Det paapeges ogsaa, at en Nedgang i Omkostninger paa Grund af Trægheden i de Priser, det drejer sig om, har været vanskelig at gennemføre, idet en Nedgang i Landbrugets Produktionsomkostninger for en stor Del er det samme som en Indtægtsformindskelse hos andre Befolkningslag, og disse sidste, siger man, har det længst mulige modsat sig den Indtægtsnedgang, der maatte til, dersom det i væsentlig Grad skulde kunne bidrage til at lette de Vilkaar, hvorunder Landbruget lever og virker.

Man siger dernæst:

„Samtidig med at Forholdene har